

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 275g/2023

privind excepția de neconstituționalitate a
articolului 63 alin. (1¹) din Codul de procedură penală
(*termenul de comunicare a ordonanței
de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuț*)

CHIȘINĂU

18 aprilie 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Iulia Vartic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 21 decembrie 2023,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 18 aprilie 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 63 alin. (1¹) din Codul de procedură penală, ridicată de dl avocat Alexandru Bot, în interesele dlui Rosian Vasilo, parte în dosarul nr. 10-2142/2023, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Nicolae Corcea de la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 17 iulie 2023, a fost pornită urmărirea penală *in rem* pe baza articolului 329 alin. (2) lit. a) din Codul penal. Acest articol incriminează infracțiunea de neglijență în serviciu care a provocat decesul unei persoane. La 15 septembrie 2023, prin ordonanța unui procuror pentru misiuni speciale, dl Rosian Vasilo a dobândit calitatea de bănuț în această cauză penală.

4. Printr-o ordonanță din 18 octombrie 2023, dl Ion Munteanu, Procurorul General interimar, a respins plângerea formulată împotriva ordonanței de recunoaștere în calitate de bănuț a dlui Rosian Vasilo.

5. La 2 noiembrie 2023, dl avocat Alexandru Bot a formulat în interesele dlui Rosian Vasilo o plângere împotriva ordonanțelor în discuție, pe baza articolului 313 din Codul de procedură penală.

6. În cadrul ședinței de judecată, dl avocat Alexandru Bot a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 63 alin. (1¹) din Codul de procedură penală.

7. Printr-o încheiere din 20 decembrie 2023, judecătorul cazului a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 21 Prezumpția de nevinovăție

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

9. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 63 Bănuitul

„[...]”

(¹) Ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuît și informația despre drepturile prevăzute la art. 64 se aduc la cunoștință în decurs de 5 zile din momentul de emiteră a ordonanței, **dar nu mai târziu de ziua în care bănuitul s-a prezentat sau a fost adus silit**, ori din momentul de începere a primei acțiuni procedurale efectuate în raport cu acesta. În cazul în care există necesitatea dispunerii unor măsuri speciale de investigații în privința bănuitului, aducerea la cunoștință a ordonanței de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuît și a drepturilor sale se amână în baza ordonanței motivate a procurorului, cu autorizarea judecătorului de instrucție pe o perioadă de 30 de zile, cu posibilitatea prelungirii motivate a perioadei până la 3 luni. În cazul infracțiunilor privind crima organizată, spălarea de bani, al infracțiunilor cu caracter terorist, al infracțiunilor de corupție și ale celor conexe actelor de corupție, termenul de amânare a aducerii la cunoștință poate fi prelungit până la 6 luni, la demersul procurorului, cu autorizarea judecătorului de instrucție. Fiecare prelungire a termenului de amânare a aducerii la cunoștință a ordonanței de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuît și a drepturilor sale nu poate depăși 30 de zile.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. Autorul excepției susține că norma contestată este neclară și nu prevede efectele încălcării termenului de comunicare a ordonanței de recunoaștere în calitate de bănuț. Autorul consideră că i s-a atribuit calitatea de bănuț cu încălcarea termenului de 5 zile prevăzut de norma contestată, deoarece prima acțiune procesuală efectuată în privința sa a avut loc la 17 iulie 2023, atunci când a fost pornită urmărirea penală în privința factorilor de decizie din cadrul Inspectoratului General al Poliției de Frontieră. În opinia sa, termenul prevăzut de norma contestată este unul de decădere, iar încălcarea acestuia trebuie să conducă la încetarea de drept a calității de bănuț.

11. Totodată, autorul consideră că deși există posibilitatea reducerii pedepsei inculpatului, dacă se constată încălcări care i-au afectat grav drepturile, acest remediu devine disponibil doar la adoptarea sentinței și nu poate redresa situația la etapa urmăririi penale.

12. În fine, autorul excepției afirmă că norma contestată este contrară articolelor 21 și 23 din Constituție și 6 § 3 lit. a) din Convenție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

15. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Astfel, Curtea constată că sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

16. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolul 63 alin. (1¹) din Codul de procedură penală, care stabilește că ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuț trebuie să-i fie comunicată în decurs de 5 zile din momentul emiterii ordonanței, dar nu mai târziu de ziua în care bănuțul s-a prezentat sau a fost adus silit, ori din momentul de începere a primei acțiuni procedurale efectuate în raport cu acesta.

17. Curtea constată că articolul 63 alin. (1¹) din Codul de procedură penală a făcut anterior obiectul controlului de constituționalitate. Prin Decizia nr. 62 din 13 mai 2021, Curtea a declarat inadmisibile criticile autorului care susținea că norma în discuție nu obligă autoritățile de investigație să atribuie calitatea de bănuț subiectului special în privința căruia a fost pornită urmărirea penală. Prin urmare, această situație nu reprezintă un impediment pentru un nou control de constituționalitate al articolului 63 alin. (1¹) din Codul de procedură penală.

18. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză în care se contestă ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuț în fața judecătorului de instrucție. Curtea admite că norma contestată ar putea fi aplicată în procesul acestei analize.

19. Autorul sesizării afirmă că norma contestată este contrară articolelor 1 alin. (3) (*preeminența dreptului*), 21 (*prezumția de*

nevinovăție) și 23 (*claritatea legii*) din Constituție. Totodată, Curtea observă că autorul își formulează argumentele sale privind pretinsa neconstituționalitate a normei constate pe baza articolului 6 § 3 lit. a) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și a jurisprudenței relevante a Curții Europene.

20. Curtea notează că garanțiile stabilite de § 3 lit. (a) din articolul 6 din Convenție reprezintă aspecte precise ale dreptului la un proces echitabil prevăzute de § 1 al aceluiași articol (a se vedea *Schatschaschwili v. Germania* [MC], 15 decembrie 2015, § 100). Totodată, dreptul la un proces echitabil este garantat de articolul 20 din Constituție (a se vedea DCC nr. 186 din 25 noiembrie 2021, § 24). Prin urmare, Curtea va analiza criticile de neconstituționalitate și prin raportare la articolul 20 din Constituție.

21. În jurisprudența sa, Curtea a precizat că articolele 1 alin. (3) și 23 din Constituție nu au o aplicare de sine stătătoare. Aceste norme nu pot fi invocate de sine stătător, ci numai în coroborare cu o altă prevedere din Constituție, care trebuie să fie aplicabilă (a se vedea DCC nr. 91 din 25 iulie 2023, § 12).

22. Cu referire la articolul 21 din Constituție, Curtea reține că acesta garantează principiul prezumției nevinovăției. Totodată, prezumția nevinovăției este garantată de articolul 6 § 2 din Convenție și constituie unul din elementele unui proces penal echitabil (a se vedea *Caraian v. România*, 23 iunie 2015, § 74). Câmpul de aplicare al aspectului procedural pe baza articolului 6 § 2 din Convenție, care se referă la desfășurarea procesului penal, acoperă perioada dintre data la care persoana este acuzată de comiterea unei infracțiuni până când procedurile penale sunt definitive (a se vedea DCC nr. 81 din 18 iulie 2023, § 23).

23. Totodată, articolul 20 din Constituție și articolul 6 § 3 lit. a) din Convenția Europeană îi recunosc persoanei dreptul de a fi informată nu doar cu privire la cauza acuzației, adică la faptele materiale de care este acuzată și pe care se bazează acuzația, dar și cu privire la încadrarea juridică a faptelor, în mod detaliat (a se vedea DCC nr. 63 din 11 iunie 2020, § 23).

24. Citite împreună, aceste articole îi garantează persoanei în privința căreia există o acuzație în materie penală dreptul de a fi prezumată nevinovată și dreptul de a fi informată cu privire la acuzația împotriva sa. Așadar, pentru a examina o cerere care pretinde încălcarea acestor drepturi, Curtea Europeană stabilește, în primul rând, dacă procedurile în discuție implică stabilirea unei acuzații în materie penală în sensul jurisprudenței sale (a se vedea *Allen v. Regatul Unit* [MC], 12 iulie 2013, § 95, și, *mutatis mutandis*, DCC nr. 81 din 18 iulie 2023, § 23).

25. Curtea a reținut anterior, prin trimitere la jurisprudența relevantă a Curții Europene, că pornirea urmăririi penale în privința unei persoane nu reprezintă, la modul general și abstract, o acuzație în materie penală. Această acțiune de urmărire penală poate comporta trăsăturile unei acuzații în materie penală doar în funcție de repercusiunile sale asupra situației unei persoane concrete și de caracterul acțiunilor de urmărire penală care vor fi desfășurate după pornirea urmăririi penale (a se vedea DCC nr. 62 din 13 mai 2021, § 21).

26. Având în vedere faptul că nu poate verifica caracterul repercusiunilor pornirii urmăririi penale în cazuri particulare, competența sa fiind limitată la examinarea ingerințelor cu caracter abstract, Curtea constată că articolele 20 și 21 din Constituție nu sunt incidente.

27. Pentru că nu s-a demonstrat incidența drepturilor fundamentale invocate de autorul sesizării, Curtea subliniază că nici articolele 1 alin. (3) și 23 din Constituție nu sunt incidente.

28. Totodată, Curtea observă că, sub aparența unor critici referitoare la neclaritatea normei contestate, autorul sesizării își manifestă, de fapt, dezacordul în privința momentului în care a dobândit calitatea de bănuț și autoritățile trebuiau să-l informeze. Curtea reamintește că chestiunile legate de interpretarea și aplicarea normelor legale nu țin de competența sa, și sunt de competența instanțelor de judecată (a se vedea DCC nr. 83 din 17 iunie 2022, § 29),

29. Prin urmare, pe baza celor menționate mai sus, Curtea constată că sesizarea în cauză privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 63 alin. (1¹) din Codul de procedură penală, ridicată de dl avocat Alexandru Bot, în interesele dlui Rosian Vasilo, parte în dosarul nr. 10-2142/2023, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 18 aprilie 2024

DCC nr. 31

Dosarul nr. 275g/2023